

KONSTFACK

University of Arts, Crafts and Design

KONSTFACKS REKOMMENDATIONER FÖR REFERENSHANTERING

Referenser i löpande text med parentes

Harvardsystemet

Version 2, januari 2024

KONSTFACKS REKOMMENDATIONER FÖR REFERENSHANTERING	1
KONSTFACKS REFERENSPOLICY	1
STUDIEVERKSTADENS REFERENSGUIDE FÖR REFERENSER I LÖPANDE TEXT MED PARENTES	2
VARFÖR SKA DU KÄLLHÄNVISA?	2
VAD BEHÖVER DU KÄLLHÄNVISA TILL?	2
HUR KAN DU UNDERLÄTTA DITT ARBETE?	2
HUR SER FORMEN UT FÖR HARVARDSYSTEMET?	3
<i>Bok med en författare – tryckt bok, ljudbok, e-bok</i>	4
<i>Bilder</i>	5
<i>Konstnärliga verk</i>	6
<i>Bok med flera författare</i>	7
<i>Samlingsverk – ett kapitel eller hela antologin</i>	8
<i>Ett verk utan författare/upphovsperson:</i>	9
<i>Vetenskapliga tidskrifter</i>	10
<i>Avhandlingar och examensarbeten</i>	11
<i>Dagstidningar</i>	12
<i>Internetkällor</i>	13
<i>ChatGPT eller liknande tjänster för generativ AI</i>	14
<i>Filmer och video</i>	15
<i>Inlägg på sociala medier, intervjuer, personlig kommunikation och andra källor?</i>	16
OM DIN KÄLLA HÄNVISAR TILL ANDRA KÄLLOR?	17
OM SAMMA PERSON ÄR UPPHOVSPERSON TILL FLERA TITLAR, FRÅN SAMMA ÅR?.....	17
OM DET INTE FINNS NÅGOT UTGIVNINGÅR?.....	17

Konstfacks rekommendationer för referenshantering

Konstfacks referenspolicy

Såväl konstnärliga som vetenskapliga arbeten är beroende av influenser och validering från tidigare verk och resultat. Men hur man refererar och hänvisar till andras arbeten påverkas i hög utsträckning av verkets art: om det är konstnärligt, vetenskapligt eller en kombination av båda.

För material som publiceras av Konstfack understryker högskolan vikten av en noggrann metod för citat- och referathantering, av två enkla och självförklarande skäl:

- Transparens. Ge betraktaren eller läsaren möjlighet att följa din process.
- Öpartiskhet och generositet. Ge kollegor i konst och forskning erkännande för deras arbete.

Konstfack föreslår därför följande riktlinjer för källhänvisning:

- Använd referenssystemen Oxford, Chicago, Harvard eller APA 7.
- Motivera användandet av en källa tydligt. Det exakta syftet med en specifik referens i en framställning behöver medvetandegöras och förklaras. Hur och varför använder du kunskapen/begreppet/verket? Undvik att ritualmässigt hänvisa och "namedroppa" källor.
- Använd en källa för att ge belägg åt dina argument, exempelvis för att visa att konsensus råder i en fråga. Hänvisningar kan dock inte anses rättfärdiga ditt resonemang eller ditt arbete – även om källans egen status eller validitet har betydelse här.
- Visa exakt vilken del av källan eller resonemanget du använder, oavsett om du sammanfattar, parafraserar eller citerar en källa i text. Om det gäller en skriftlig källa ska du hänvisa till specifik sida eller sidor.
- Kontrollera alltid citat i andras texter. Helst bör du gå till ursprungskällan, men om du måste använda en andrahandskälla ska du vara tydlig med att du gjort just det.

Studieverkstadens referensguide för referenser i löpande text med parentes

Det här är en kortfattad introduktion till referenshantering för referenser i löpande text med parentes.

Det finns många olika referenssystem och många olika versioner av samma system. Olika referenssystem förknippas med skilda discipliner, och dessutom utvecklar olika lärosäten eller till och med institutioner och ämnen egna varianter. Den här guiden utgår från exempel på en variant av Harvardsystemet. Varianter av APA-systemet och Chicagosystemet baseras på samma principer, och ibland är skillnaderna mellan system inte större än systemens inbördes variationer. *Det finns ingen variant som är mer rätt än någon annan.* Du ska förstås följa de instruktioner som din examinator eller handledare ger dig, men konsekvens är viktigare än användning av en specifik variant. Utforma hänvisningarna enligt samma form genomgående i din text – var extremt noga med placering av skiljetecken och eventuell kursivering. Läsaren ska lätt kunna avkoda och följa upp dina hänvisningar.

Den här guiden gör inte anspråk på att vara något annat än svar på de vanligaste frågorna till Studieverkstaden. Mer heltäckande guider finns exempelvis hos [Högskolan i Borås](#).

Varför ska du källhänvisa?

Du ska hänvisa av de skäl som nämns i Konstfacks referenspolicy. För det första ska du ge läsaren eller betraktaren möjlighet att följa din process – att förstå vilken teoretisk grund du står på och var dina idéer och influenser kommer ifrån. För det andra ska du ge upphovspersoner till både skriftliga och muntliga texter såväl som konstnärliga verk erkännande för deras arbete, precis som när du får erkännande för ditt arbete av andra. För det tredje ska du visa att du kan hålla isär dina och andras texter, tankar och skapande och på det sättet vara ärlig gentemot läsaren eller betraktaren med vad som är ditt specifika bidrag.

Om det är otydligt vad som är ditt respektive andras bidrag riskerar du att anklagas för plagiat. Som student kan du riskera avstängning från dina studier om du har plagierat någon annans arbete, och det spelar ingen roll om det skett av okunskap, lättja eller uppsåt.

Vad behöver du källhänvisa till?

Kort svar: allt som inte är ditt verk. Det innebär förstås texter som böcker, artiklar i tidningar och tidskrifter, rapporter och lagar, men också radio- och tv-program, podcaster, filmer på streamingtjänster, tabeller, och självklart illustrationer, fotografier och konstnärliga verk. Det betyder också att du behöver källhänvisa oavsett hur du använder någon annans verk: både sådant du uttryckligen citerar och bilder du infogar med tillåtelse, och sammanfattningar du gör med egna ord, strukturer eller former du inspirerats av eller idéer som påverkat ditt arbete.

Hur kan du underlätta ditt arbete?

När du läser, lyssnar, observerar och på andra sätt samlar idéer och uppslag – ta för vana att anteckna källan till det du vill lägga på minnet. Du kan använda en anteckningsbok, ett slaskdokument i datorn, mobilens anteckningsapp, postitlappar eller vad som helst. Det viktiga är att du har ett system som funkar för dig, så att du kan hitta tillbaka till din anteckning senare.

Anteckna följande:

- Upphovsperson eller upphovsinstitution.
- Årtal för publicering, sändning eller visning.
- Titel på bok, artikel, avsnitt, verk etc.
- Titel på förlag, tidskrift, serie, utställning etc.
- Sida om det är en tryckt källa. Tidsangivelse om det är exempelvis en ljudbok, podcast eller film.

Hur ser formen ut för Harvardsystemet?

Harvardsystemet går ut på att man i den löpande texten gör en kortfattad hänvisning till en källa inom parentes. I slutet av texten har man en litteraturlista med utförlig information om alla verk man hänvisat till, i alfabetisk ordning efter upphovspersonernas efternamn.

I följande avsnitt hittar du exempel på hur det kan se ut.

Bok med en författare – tryckt bok, ljudbok, e-bok

För att källhänvisa till en bok behöver du veta författarens namn, boktiteln, tryckår, förlag och förlagsort. Förlagsort är inte samma sak som tryckort.

Samma form gäller för ljudböcker, men då är förlaget oftast ett annat.

Form:

I löpande text:

(Efternamn Årtal, sid. X)

I litteraturlistan:

Efternamn, Förnamn. (Årtal). *Titel*. Förlagsort: Förlag.

Exempel tryckt bok:

I löpande text:

(Smirnoff 2018, sid. 77)

I litteraturlistan:

Smirnoff, Karin. (2018). *Jag for ner till bror*. Stockholm: Polaris.

Exempel ljudbok:

I löpande text:

(Smirnoff 2018, 1:23:43)

I litteraturlistan:

Smirnoff, Karin. (2018). *Jag for ner till bror*. Lund: Btj Audio, i samarbete med Polaris.

Exempel e-bok:

I löpande text:

(Smirnoff 2018)

I litteraturlistan:

Smirnoff, Karin. (2018). *Jag for ner till bror*. [Elektronisk] Stockholm: Polaris.

Bilder

Samma princip gäller för bilder och konstnärliga verk (se nästa sida). Du behöver ange upphovspersonens för- och efternamn, titel, årtal för publicering eller färdigställande. Se exemplen nedan.

För att använda bilder, fotografier, illustrationer som omfattas av upphovsrätten i ditt arbete behöver du upphovspersonens tillstånd. Du är däremot fri att använda bilder som du själv skapat eller bilder som omfattas av Creative Commons. Om du har tillstånd att använda andras bilder i ditt arbete behöver du hänvisa på tre olika ställen.

Form:

Under bilden:

Bild 1: Titel. (Förnamn Efternamn Årtal) Ev. CC-licens.

I löpande text:

(Efternamn Årtal)

I litteraturlistan:

Bild från internet

Efternamn, Förnamn. (Publiceringsår). *Titel [ev. form, som fotografi]*. <http://...>
[Datum bilden hämtades]

Bild från databas:

Efternamn, Förnamn. (Publiceringsår). *Titel [ev. form, som fotografi]*. Tillgänglig:
följt av databasens namn.

Exempel:

Under bilden:

Bild 1: *blåveis i april*. (eldbjorgd 2016). CC BY-NC-SA 2.0.

I löpande text:

(eldbjorgd 2016)

I litteraturlistan:

Eldbjorgd. (2016). *blåveis i april [fotografi]*.
<https://www.flickr.com/photos/87724765@N06/26461273186/> [2020-03-01]

Konstnärliga verk

Form:

I löpande text:

(Efternamn Årtal)

I litteraturlistan:

Efternamn, Förnamn. (Årtal). *Verkets titel [medium – fotografi, performance, skulptur, möbel]*. Institution eller samling vari verket återfinns, stad.

Om du tagit del av verket online lägg till:

Tillgänglig via: länk [datum]

Exempel:

I löpande text:

(Dali 1958)

I litteraturlistan:

Dali, Salvador. (1958). *Madonna [Olja på kanvas]*. Tate Gallery, London.

Bok med flera författare

Har en bok flera författare ska du hänvisa till alla, i den ordning de står i boken. Det här är viktigt – det *kan* innebära att det namn som står först har bidragit mest, och det ligger prestige i att stå först.

Form:

I löpande text:

(Efternamn1 & Efternamn2 Årtal, sid. X)

I litteraturlistan:

Efternamn1, Förnamn & Efternamn2, Förnamn. (Årtal). *Titel*. Förlagsort: Förlag.

Exempel:

I löpande text:

(Sturken & Cartwright 2017, sid. 56)

I litteraturlistan:

Sturken, Marita & Cartwright, Lisa. (2017). *Practices of Looking - An Introduction to Visual Culture*. New York: Oxford University Press.

Samlingsverk – ett kapitel eller hela antologin

Vissa böcker är antologier, det vill säga samlingar av texter av flera olika skribenter med en redaktör.

Exempel:

För att hänvisa till ett enskilt kapitel gör du så här:

I löpande text:

(Ivanov 1995, sid. 45)

I litteraturlistan:

Ivanov, Gunnela. (1995). Den besjälade industrivaran. I: Wickman, Kerstin (red.) *Formens rörelse: Svensk Form genom 150 år*. Stockholm: Carlsson.

För att hänvisa till hela antologin gör du så här:

I löpande text:

(Wickman 1995)

I litteraturlistan:

Wickman, Kerstin (red.). (1995). *Formens rörelse: Svensk form genom 150 år*. Stockholm: Carlsson.

Ett verk utan författare/upphovsperson:

Det är inte alltid ett verk har en namngiven författare. Då får titeln tjänstgöra som särskiljare.

Exempel:

I löpande text:

(Medicine in old age 1985, sid. 120)

I litteraturlistan:

Medicine in old age. (1985). Andra upplagan. London: British Medical Association.

Vetenskapliga tidskrifter

Form:

I löpande text:

(Efternamn Årtal, sid. X)

I litteraturlistan:

Efternamn, Förnamn. (Utgivningsår). Artikeltitel. *Tidskriftstitel* Volym (Nummer), artikelns sidnr. Ev. beständig länk eller webbadress.

Exempel:

I löpande text:

(Fridh 2017, sid. 115)

I litteraturlistan:

Fridh, Kristina. (2017). From Japanese tradition towards new subjectivity in the architecture of Kengo Kuma and Toyo Ito. *Architectural Research Quarterly* 21(2), sid. 113–130. doi: 10.1017/S1359135517000252.

Avhandlingar och examensarbeten

Form:

I löpande text:

(Efternamn Årtal, sid. X)

I litteraturlistan:

Efternamn, Förnamn. (Utgivningsår). *Titel*. Diss/Kandidatuppsats/Examensarbete, universitet där examen är avlagd. Beständig länk (URN, Handle eller DOI).

Exempel:

I löpande text:

(Hållander 2019, sid. 78)

I litteraturlistan:

Hållander, Frida. (2019). *Vems hand är det som gör?: en systertext om konst/hantverk, klass, feminism och om viljan att ta strid*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet.

Dagstidningar

Form:

I löpande text:

(Efternamn Årtal)

I litteraturlistan:

Efternamn, Förnamn. (Utgivningsår). Artikeltitel. *Tidning*. Utgivningsdag och månad. Fullständig URL (Hämtad datum).

Exempel:

I löpande text:

(Gustavsson 2017)

I litteraturlistan:

Gustavsson, Matilda. (2017). 18 kvinnor: Kulturprofil har utsatt oss för övergrepp. *Dagens Nyheter*. 21 november.

Internetkällor

Egentligen kan vi inte ha en enhetlig form för elektroniska källor – dessa kan ju vara allt från böcker, artiklar, filmer och konstnärliga verk.

För webbsidor, som inte kan räknas som något ovan, gör du så här:

Form:

I löpande text:

(Efternamn, organisationens eller myndighetens namn Årtal)

I litteraturlistan:

Författarens, organisationens eller myndighetens namn. (Årtal). *Sidans titel*.
<http://...> [datum då du besökte webbsidan]

Exempel:

I löpande text:

(Konstfack 2019)

I litteraturlistan:

Konstfack. (2019). *Konstfack - Degree Exhibition 2019 / Vårutställning 2019*.
<https://konstfack2019.se/> [2020-03-01]

ChatGPT eller liknande tjänster för generativ AI

Om du har använt ChatGPT eller något annat AI-verktyg i ditt arbete behöver du motivera det och beskriva hur du gått till väga, förslagsvis i inledningen eller metodavsnittet av din uppsats. Där bör du exempelvis beskriva vilka prompter du använt.

Stäm alltid av med din examinator om och hur det är möjligt att använda generativ AI i uppgiften du ska göra.

Exempel:

I löpande text:

(OpenAI 2023)

I litteraturlistan:

OpenAI. (2023). ChatGPT (Version 3.5, januari 2022).
<https://chat.openai.com/chat>

Filmer och video

Spelfilmer och dokumentärer

Form:

I löpande text:

(Filmtitel Årtal)

I litteraturlistan:

Filmtitel. (Årtal) [film]. Regissör: Förnamn Efternamn. Produktionsbolagsort: Produktionsbolag.

Exempel:

I löpande text:

(Searching for Sugar Man 2013)

I litteraturlistan:

Searching for Sugar Man. (2013) [film]. Regissör: Malik Bendjelloul. London: Red Box Films & Passion Pictures.

Video – som Youtubeklipp

Exempel:

I löpande text:

(ASMR 2018)

I litteraturlistan:

*ASMR – Konstfack University of Arts, Crafts and Design expands your horizons. (2018) [Video]. Stockholm: Konstfack.
<https://www.youtube.com/watch?v=xZKGZvvXNbE> [2020-03-01]*

Inlägg på sociala medier, intervjuer, personlig kommunikation och andra källor?

Högskolan i Borås har som tidigare nämnts en mer [utförlig guide](#). Här beskrivs hur du hanterar inlägg på sociala medier (14.3), personlig kommunikation som sms och telefonsamtal (18), intervjuer (19) – och väldigt mycket mer.

Om din källa hänvisar till andra källor?

Om du exempelvis läser en vetenskaplig bok innehåller den säkert många citat och referenser i sig. Vill du använda ett sådant citat behöver du allra helst gå till originalkällan och sedan hänvisa till den i din text.

Ibland går inte det. Då behöver du vara tydlig med hur källorna hänger ihop. I litteraturlistan ska enbart den text du själv läst finnas med.

Exempel:

I löpande text:

(Andersson 1887, sid. 23, citerad i Pettersson 2020, sid. 12)

I litteraturlistan:

Petterson, Anna. (2020). *Titel*. Etc...

Om samma person är upphovsperson till flera titlar, från samma år?

Om du använder flera verk av samma upphovsperson från samma år skiljer du dem åt så här:

I löpande text:

(Nyman 2020a, sid. 3)

(Nyman 2020b, sid. 45)

I litteraturlistan:

Nyman, Paulina. (2020a). *Första titeln i bokstavsordning*. Förlagsort: Förlag.

Nyman, Paulina. (2020b). *Nästa titel i bokstavsordning*. Förlagsort: Förlag.

Om det inte finns något utgivningsår?

Då skriver du "u.å." – *utan årtal* – istället för årtalet.

Exempel:

(Nyman u.å.)